

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง
จังหวัดราชบุรี ในการดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก สิทธิพร วิวัฒน์ครุฑ
เสนาธิการ กรมพัฒนาที่ 1

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก สิทธิพร วิวัฒน์ครุฑ

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก

วันที่ กันยายน 2560 **จำนวนคำ :** 5,701 **จำนวนหน้า :** 13

คำสำคัญ ที่ดิน , ที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ , อำเภอสวนผึ้ง

ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

กองทัพบก มีที่ดินในการครอบครองและได้ประโยชน์ประมาณ 4 ล้านไร่ ประกอบด้วยที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ที่ป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ ที่สาธารณะประโยชน์ของกระทรวงมหาดไทย โดยที่ดินของรัฐดังกล่าวแต่ละประเภทมีกฎหมายและระเบียบที่กำหนดแนวทางการดูแลรักษาและการแก้ไขปัญหาที่ต่างกันไป ปัจจุบันที่ดินในความครอบครองและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก ได้ถูกราชกรบุกกรุกเข้าใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก

สำหรับที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่กองทัพบกดูแลและใช้ประโยชน์ จำนวน 500,000 ไร่ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอวังขนาย อำเภอบ้านทวน และ อำเภอวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2481 ปัจจุบันกองทัพบก โดยมณฑลทหารบกที่ 16 ได้แบ่งมอบให้หน่วยในพื้นที่จังหวัดราชบุรี รับผิดชอบ คือ กรมการทหารช่าง จำนวน 239,000 ไร่ และ กองพลพัฒนาที่ 1 จำนวน 261,000 ไร่

ปัจจุบันที่ราชพัสดุอำเภอสวนผึ้ง ได้มีการบุกกรุกจากราษฎรเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ อาทิ การเติบโตของชุมชนดั้งเดิม การขยายตัวทางเศรษฐกิจจากชุมชนเมืองสู่ชุมชนชนบท ทำให้มีการบุกกรุกที่ราชพัสดุโดยราษฎรทั้งเพื่อที่อยู่อาศัย , ทำเกษตรกรรม และการบุกกรุกจากนายทุนนอกพื้นที่เพื่อดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การบริหารจัดการที่ราชพัสดุในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก จึงต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน และความร่วมมือของราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้การดูแลและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างเป็นรูปธรรม

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Sitthiporn Wiphatkrut

TITLE: Real Estate Administrative Optimization at Suanphueng city,
Ratchaburi province in the care and utilization of Royal Thai Army

DATE: September 2017 **WORD COUNT :** 5,701 **PAGES :** 13

KEY TERMS: Land, Treasury Department's real estate , Suanphueng city

CLASSIFICATION: Unclassified

Royal Thai Army has occupied land and benefit about one million and six hundred thousand acres. (four million rai) Composed of the Treasury Department's real estate at national conserved forest of forest department, Public interest of Ministry of Interior. By each government land, there are laws and regulations that prescribe different guidelines to take care and solve the problem. Currently, the land in possession and utilization of Royal Thai Army has been invaded by many people.

For the real estate in Suanphueng city, Ratchaburi province is and area where Royal Thai Army take care and utilize two hundred thousand acres(five hundred thousand rai)

According to the decree that defines the restricted area in local land in Muang city, Wangkhanai city, Bantuan City and Wangka city, Kanchanaburi province in 1938. Nowadays, Royal Thai Army by 16th Military circle has assigned to the units in local area in Ratchaburi province which are Engineer Department is responsible for ninety five thousand six hundred acres(two hundred thirty nine thousand rai) and 1st Corps Developed Division is responsible for one hundred four thousand four hundred acres.(two hundred and sixty one thousand rai)

Presently, the real estate in Suanphueng city has been invaded by many people. Because of various causes such as the growth of

traditional community, economic expansion from urban areas to rural communities. That's why it has been invaded by people for residence, agriculture and intrusion from capitalists outside the area for commercial business

Therefore, it is imperative that the real estate management in the care and utilization of Royal Thai Army. It must be managed effectively under the cooperation between government agencies and local people to take care and solve the problem to concrete.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจาก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ในกองพลพัฒนาที่ 1 ที่ช่วยให้คำปรึกษา รวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ พันเอกหญิง
ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางการทำวิจัยในครั้งนี้

กนิษฐา ฐิติวัฒน์ ๑ อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พันเอก มนิต
ที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำการทำวิจัยในครั้งนี้ให้เสร็จสมบูรณ์เป็น
อย่างดี

ศิริรัตนากุล เสนาธิการ กองพลพัฒนา

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีในการดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก

กองทัพบกมีที่ดินในความครอบครองและใช้ประโยชน์ประมาณ 4 ล้านไร่เศษ ประกอบด้วย ที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ที่ป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ ที่สาธารณประโยชน์ของกระทรวงมหาดไทย โดยที่ดินของรัฐดังกล่าวแต่ละประเภทมีกฎหมาย และระเบียบที่กำหนดแนวทางในการดูแลรักษาและการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ปัจจุบันที่ดินในความครอบครองและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก ได้ถูกราชกรบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก¹ สำหรับที่ดินราชพัสดุอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเป็นที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่อำเภอเมือง อำเภอวังขนาย อำเภอบ้านทวนและอำเภอวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี พุทธศักราช 2481 ออกตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินพุทธศักราช 2478 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2481 เป็นต้นไปมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 3,500,000 ไร่ ซึ่งปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอบ่อพลอย อำเภอท่าม่วง อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอห้วยกระเจาของจังหวัดกาญจนบุรีและอำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึงของจังหวัดราชบุรี ซึ่งที่ดินที่ราชพัสดุที่อยู่ในเขตจังหวัดราชบุรีมีเนื้อที่ 500,000 ไร่ต่อมาพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 มาตรา 4(6) ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินพุทธศักราช 2478 แต่มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 บัญญัติให้ที่ดินซึ่งได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินพุทธศักราช 2478 หรือตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับให้คงหวงห้ามต่อไป ซึ่งต่อมาได้มีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518 เกิดขึ้นและมาตรา 4 ได้กำหนดให้พื้นที่แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นที่ราชพัสดุประเภทอสังหาริมทรัพย์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต่อมากรมธนารักษ์กระทรวงการคลังได้ขึ้นทะเบียนพื้นที่หวงห้ามเขตพื้นที่อำเภอจอมบึงและอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีเป็นแปลงหมายเลข รบ.553 เนื้อที่ประมาณ 500,000ไร่ ตามหนังสือ รบ.0003/13573 ลง 8 ก.ค. 2530 และกระทรวงมหาดไทยได้มอบให้กองทัพบกเป็นผู้ดูแลพื้นที่ดังกล่าวโดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 80 ตอนที่ 114 ลง 26 พฤศจิกายน 2506 และได้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดเป็นผู้ดูแลพื้นที่ดังนี้

1. กรมการทหารช่าง คูแผลและใช้ประโยชน์เนื้อที่ประมาณ 239,000 ไร่
2. กองพลพัฒนาที่ 1 คูแผลและใช้ประโยชน์เนื้อที่ประมาณ 261,000 ไร่

ที่ดินราชพัสดุแปลงทะเบียนรบ 553 ครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอ 5 ตำบลคือตำบลตะนาวศรี ตำบลสวนผึ้ง ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง และตำบลแก้มอัน ตำบลด่านตะโก อำเภอจอมบึง ระหว่างปี พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2538 กรมธนารักษ์กระทรวงการคลัง , ผู้แทนของจังหวัดราชบุรี และส่วนราชการผู้ใช้ประโยชน์ได้สำรวจการครอบครองใช้ประโยชน์พื้นที่ด้วยการเดินสำรวจเข้าไปในพื้นที่จริงเพื่อจัดทำแผนที่กายภาพจากการสำรวจพบว่า มีผู้บุกรุก 6,655 แปลงเนื้อที่ 149,926-2-36 ไร่ จึงได้จัดทำแผนที่การครอบครองและใช้ประโยชน์ดังกล่าวเรียกว่าแผนที่กายภาพส่วนพื้นที่ที่ประชาชนไม่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ เรียกว่าพื้นที่นอกแผนที่กายภาพต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2545 ให้กรมธนารักษ์พิจารณาในเรื่องที่ราษฎรได้บุกรุกที่ดินของรัฐดังกล่าว ซึ่งกรมธนารักษ์ได้เสนอโครงการรัฐเอื้อราษฎรเพื่อให้ผู้ที่บุกรุกพื้นที่และไม่ได้แย่งสิทธิ์มาทำการเช่าต่อ กรมธนารักษ์มีกำหนดคราวละ 3 ปี ตามพื้นที่ที่บุกรุกจริงโดยกำหนดคุณสมบัติของราษฎรที่อยู่ก่อนวันที่ 4 ตุลาคม 2546 จะมีสิทธิได้รับการเช่าจากรัฐโดยหลักเกณฑ์กำหนดเพียงเป็นผู้บุกรุกในที่ดินราชพัสดุจะจัดให้เช่าตามประเภทและจำนวนเนื้อที่ที่ครอบครองและใช้ประโยชน์ หากเป็นการบุกรุกเข้าถือครองทำประโยชน์ภายหลังวันที่ 4 ตุลาคม 2546 กรมธนารักษ์จะไม่รับรองสิทธิโดยการจัดให้เช่าและจะต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อผลักดันให้ออกจากที่บุกรุกและจะไม่ให้มีการบุกรุกขยายตัวออกไปอีก ถ้าผู้บุกรุกยังไม่ได้รับการอนุมัติให้เช่าก็ถือว่าผู้บุกรุกยังเป็นผู้กระทำผิดและจะต้องมีการ ดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป กรมธนารักษ์จะดำเนินการโดยเริ่มจากการทำหนังสือแจ้งให้ทราบก่อนเพื่อให้ออกจากพื้นที่ก่อนจะดำเนินคดีตามกฎหมาย ในขณะเดียวกันได้มีกลุ่มผู้มีอิทธิพลข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติและผู้มีชื่อเสียงทางสังคมได้เข้ามายึดถือครอบครองที่ดินที่ราชพัสดุของอำเภอสวนผึ้งจำนวนมาก ทั้งที่เข้ามายึดถือครอบครองโดยการบุกเบิกแผ้วถางป่าไม้ธรรมชาติทำให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผู้เข้ามาซื้อที่ดินต่อจากผู้กระทำผิดโดยอ้างว่าตนสุจริตทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินของรัฐไม่สามารถทำการซื้อขายกันได้โดยเฉพาะที่ดินที่มีสภาพเป็นที่เขาหรือภูเขาที่มีการยึดถือ ครอบครอง แผ้วถาง ก่อสร้างพื้นที่จนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากและนำที่ดินเหล่านี้มาดำเนินการทางการค้าทำการซื้อขายกันอย่างเปิดเผยซึ่งที่ผ่านมา กรมธนารักษ์ยังไม่เคยพิจารณาจัดให้เช่าที่ดินที่มีสภาพเป็นที่เขาหรือภูเขาเลยเนื่องจากการให้เช่าในที่เขาหรือภูเขาจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติผู้เช่าต้องมีการปรับพื้นที่ตัดโค่นต้นไม้เพื่อการใช้ประโยชน์และทางราชการยังได้ยึดหลักการในการออกเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมายที่ดินกล่าวคือพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 35 %

ขึ้นไปหากไม่มีหลักฐานที่ดินเดิมจะไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ ฉะนั้นกรมธนารักษ์จึงไม่พิจารณาอนุญาตให้เช่าในพื้นที่เขาหรือภูเขาดังกล่าวด้วยเหตุผลในลักษณะเดียวกันเรื่องดังกล่าวทำให้เกิดเป็นปัญหาสะสมจนกระทั่งเป็นการยากที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้³ แนวทางสำคัญในการดำเนินการตามระเบียบกองทัพบกกว่า ด้วยการปกครองและวิธีการจัดการที่ดิน พ.ศ.2509 ดังนี้.

- มิให้มีการรุกล้ำแนวเขต หรือมิให้ผู้อื่นใดเข้ามาหาผลประโยชน์จากที่ดินโดยพลการ ต้องหมั่นตรวจสอบหลักเขต มิให้ถูกรื้อถอน ทำลาย หรือเคลื่อนย้าย ถ้าหากปรากฏว่ามีพฤติการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ให้รายงานกองทัพบกทราบทันที

- จัดทำที่ดินให้มีสภาพดีขึ้นด้วยการปราบ ถาง ถม หรือจัดการปลูกต้นไม้ให้เหมาะสมแก่พื้นที่ หรืออย่างน้อยต้องรักษาที่ดินให้คงสภาพเดิม

- พื้นที่ในปกครองรับผิดชอบของหน่วยใด ยังไม่มีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ซึ่งจะยึดถือเป็นกรรมสิทธิ์ได้ ให้รีบดำเนินการจัดทำให้เรียบร้อย เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งโฉนด หรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ไปยังกองทัพบก พร้อมแผนผังแสดงเขตที่ดิน จำนวน 2 ชุด เพื่อเก็บเป็นหลักฐาน

- ให้หน่วยสำรวจสภาพที่ดินในความปกครองดูแล ทั้งที่มีอยู่แล้วเดิมและที่จัดหาใหม่ แล้วรายงานไปยังกองทัพบก โดยผ่านกรมยุทธโยธาทหารบก ปีละ 1 ครั้ง ภายใน 30 สิงหาคม ของทุกปี แล้วให้กรมยุทธโยธาทหารบก รวบรวมรายงานให้ กองทัพบก ทราบ ภายใน 25 กันยายน ของทุกปี

- ให้ทำการส่งมอบและรับมอบที่ดินด้วยทุกครั้งที่มีการรับ - ส่งหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยปกครองที่ดิน

- หากหน่วยใดละเลย ขาดความเอาใจใส่ ไม่กวดขันการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามระเบียบนี้ จะถือว่าผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น ตลอดจน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง บกพร่องต่อหน้าที่ราชการ

- สำหรับที่ดินสงวนและที่ดินหวงห้าม ในความครอบครองของกองทัพบก ให้ดำเนินการตามคำสั่งกองทัพบก 445/2507 เรื่อง การดูแล รักษา คุ้มครอง ป้องกัน ที่ดินหวงห้าม เพื่อประโยชน์ในราชการทหาร ลงวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2507⁴

นอกจากนี้หน่วยดูแลและใช้ประโยชน์ได้ยึดถือนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินของกองทัพบกดังนี้

1. จะต้องไม่ดึงกองทัพบกเข้าไปเผชิญหน้ากับราษฎรเป็นอันขาด
2. จะต้องรักษาพื้นที่ที่ยังไม่ถูกบุกรุก อย่าให้ราษฎรบุกรุกต่อไปอีก

3. จะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ราษฎรผู้บุกรุก มีความสำคัญว่ามีใช้ที่ดินของตน โดยดำเนินการให้ราษฎรเหล่านั้นไปเช่าที่ดินกับธนารักษ์ให้ได้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง

4. ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับราษฎรว่ากองทัพบกและรัฐบาลมีนโยบายในเรื่องนี้อย่างไร

5. สสำรวจราษฎรในพื้นที่ที่รับผิดชอบและแยกประเภท แล้วจึงแจ้งให้ราษฎรทราบว่า เขาอยู่ในประเภทใด เช่น ประเภทอยู่ก่อนประกาศหวงห้ามฯ หรือภายหลังหวงห้ามฯ หรือ ประเภทยืนยันว่ามีกรรมสิทธิ์โดยชอบ เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

6. กำหนดขอบเขตพื้นที่ที่จะยอมให้ราษฎรเช่าอยู่อาศัยทำกิน และพื้นที่ที่จะต้องการไว้ใช้ประโยชน์ โดยถือนโยบายของกองทัพบกเป็นหลัก

7. ให้ทำการตรวจสอบเอกสารสิทธิ โดยเสนอให้คณะกรรมการประสานการแก้ไข ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการ จังหวัดเป็นประธานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 11 มิถุนายน 2533 และ 21 สิงหาคม 2533 การเสนอให้ตรวจสอบเอกสารสิทธินั้น ให้พิจารณารายใหญ่ๆ ก่อนเพื่อให้เป็น ตัวอย่างแก่ราษฎรทั่วไป ว่ากฎหมายนั้นใช้กับทุกคนทุกระดับไม่มีเว้น

8. ให้หน่วยทำการปลูกป่าในพื้นที่ว่างเปล่าทุกแห่ง โดยให้ใช้พันธุ์ไม้ยืนต้น เพื่อที่จะ ได้ป่าไว้เป็นพื้นที่ฝักต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ให้หมายรวมพื้นที่ที่ได้รับคืนจากราษฎรด้วยการ โยกย้ายราษฎรที่ทำการเกษตรออกไปแล้ว หากหน่วยทำการเกษตรในพื้นที่ดังกล่าวนี้ ไม่ได้ขอให้ปลูกไม้ยืนต้น เพื่อให้เป็นป่าอย่างเดียว

9. หน่วยจะต้องไม่ปล่อยปละละเลยต่อพื้นที่ที่หน่วยรับผิดชอบ เมื่อมีการบุกรุก จะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในทันทีตามขั้นตอน แนวทาง นโยบาย ระเบียบ คำสั่ง กฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี

10. ให้ทุกหน่วยที่รับผิดชอบที่ดินไม่ว่าจะเป็นที่ดินที่กองทัพบกเอง หรือที่ดินที่ กองทัพบกได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ นำกำลังเข้าไปฝักในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นประจำ เพื่อป้องกันการบุกรุกและที่บุกรุกไปแล้ว ราษฎรจะได้ทราบว่ากองทัพบกใช้พื้นที่นั้นจริง และให้กรมยุทธศึกษาทหารบกได้กำกับดูแลการฝักให้มีการใช้พื้นที่ของกองทัพบกอย่าง กว้างขวาง

11. ให้หน่วยที่รับผิดชอบที่ดินตามคำสั่ง กองทัพบก ที่ 455/2507 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2507 เรื่อง การดูแลรักษา คุ้มครองป้องกันที่ดินหวงห้าม เพื่อประโยชน์ในท าราชการทหาร ได้แบ่งมอบที่ดินให้หน่วยนำกำลังเข้าใช้ประโยชน์ สำหรับหน่วย มณฑล ทหารบก และจังหวัดทหารบกนั้นให้คงไว้ในฐานะหน่วยปกครองที่ดินในเขตพื้นที่ รับผิดชอบทั้งหมดและเป็นหน่วยใช้ประโยชน์เฉพาะพื้นที่ตั้งหน่วยเท่านั้น

12. การดำเนินการทุกขั้นตอนจะต้องประสานกับฝ่ายปกครอง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับราษฎรนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองจะต้องเป็นหลักในการดำเนินการเพราะทหารไม่มีอำนาจที่จะไปสำรวจ ตรวจสอบประชาชนได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือขอให้รายงานให้กองทัพบก (ผ่าน กระบวนการฯ) ทราบโดยด่วน

13. ผู้บังคับหน่วยที่มีหน้าที่ปกครองดูแลรักษา ใช้ประโยชน์ที่ดิน จะต้องเข้าใจ ปัญหาแนวทางแก้ไขและลงไปแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยไม่ปล่อยให้ผู้บังคับหน่วยระดับล่าง หรือเจ้าหน้าที่ไปแก้ปัญหาตามลำพัง นอกจากจะแก้ปัญหาไม่ได้แล้ว บางแห่งยังเป็นการ ผูกปัญหามากยิ่งขึ้นและจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด

14. ต้องจัดเงื่อนไขที่ราษฎรยกมากล่าวแย้งให้หมดสิ้น เช่น เจ้าหน้าที่หรือกำลังพล ของหน่วยเข้าไปบุกรุกเสียเอง ทั้งนี้ อาจจะช่วยความยินยอมของหน่วยมาแต่เดิมจนบาง แห่งเหมือนที่ดินส่วนตัวโดยการปลูกสร้างอาคาร ไร่สวน ซึ่งขัดกับระเบียบกองทัพบกอย่าง ชัดเจน จึงขอให้ทุกหน่วยได้สำรวจที่ดินในความรับผิดชอบว่า มีการปลูกบ้านถาวรส่วนตัว อาศัยอยู่ดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีรีบแก้ไข โดยรายงานกองทัพบก ขอเข้าให้ถูกต้องตาม ระเบียบของทางราชการ หากไม่ยินยอมก็ให้รื้อถอนอาคารโดยเร็ว ถ้าหน่วยได้ทำสัญญาไว้ แต่เดิมไม่ว่าจะทำก่อนหรือหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ให้ยกเลิก สัญญา

15. บางหน่วยได้แจ้งความดำเนินคดีแก่ผู้บุกรุก กล่าวคือ ให้พบกับเจ้าของเพื่อขอ ทราบสิทธิ์ ถ้ายืนยันในสิทธิ์ในที่ดินก็ให้แจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ตรวจสอบสิทธิ์ที่ กล่าวนั้นเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ถ้าไม่ยอมมาพบเจรจาด้วยไม่ให้ความร่วมมือเลย ก็ ให้แจ้งความดำเนินคดีในฐานะ ผู้บุกรุกทันที จึงขอให้ทุกหน่วยดำเนินการตามขั้นตอน โดย ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เป็นหลัก

16. เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับหน่วย จะต้องไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต่อผู้บุกรุก หรือร่วมมือกับฝ่ายบ้านเมือง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ดินออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบ เป็นต้น

17. ถ้าหน่วยใดไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบ้านเมืองหรือไม่ทราบว่าแก้ปัญหา อย่างไร ขอให้รายงานกองทัพบกทันทีอย่าปล่อยให้ เพราะว่ายิ่งปล่อยนานเท่าใดก็จะยิ่งแก้ไข ยากขึ้นเท่านั้น และที่ดินก็จะถูกบุกรุก

ยึดถือแนวทาง การดำเนินคดีเกี่ยวกับที่ดินของกองทัพบกตามหนังสือ กรมสารบรรณ ทหารบก ที่ กท 0421/4802 ลง 29 เมษายน พ.ศ. 2546 ได้ชี้แจงขั้นตอนการดำเนินคดี กรณีมีผู้บุกรุกที่ดินที่อยู่ในความปกครองของกองทัพบกกรณีเป็นที่ราชพัสดุ สรุปได้ ดังนี้

1. การดำเนินคดีทางแพ่ง

1.1 กรมธนารักษ์กำหนดแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดี ตามหนังสือ กรมธนารักษ์ ที่ กค 0406/ว.65 ลง 7 กรกฎาคม 2524 ความว่า ถ้าส่วนราชการใดที่ครอบครองใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุ จำเป็นต้องดำเนินคดีทางแพ่ง กรณีที่มีผู้โต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุ ขอให้แจ้งกรมธนารักษ์ เพื่อดำเนินการให้กระทรวงการคลังมอบอำนาจให้ดำเนินคดีเสียก่อน

1.2 ในส่วนของกองทัพบก กรณีมีผู้บุกรุกที่ดินราชพัสดุ เป็นหน้าที่ของหน่วยปกครองที่ดินและหน่วยใช้ประโยชน์ในที่ดิน ที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของรายงานกองทัพบก (ผ่านกรมสารบรรณทหารบก ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักพระธรรมนูญ) เพื่อขอรับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์ในการดำเนินคดีทางแพ่ง เมื่อกระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ได้มอบอำนาจให้กองทัพบกดำเนินคดีทางแพ่งกับผู้บุกรุกแล้ว กองทัพบก (สำนักพระธรรมนูญ) จะดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการที่มีอำนาจเขตพิจารณาฟ้องคดีต่อผู้บุกรุกต่อไป

2.การดำเนินคดีอาญา

2.1 ผู้ที่จะถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุกทางอาญา ได้แก่ หัวหน้าหน่วยต่างๆ ที่กองทัพบกได้สั่งให้เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เรื่องเทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 1284/2514 วินิจฉัยว่า ผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุกทำให้เสียหายทรัพย์และลักทรัพย์ ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้น ผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้นก็เป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องคดีได้)

2.2 ในส่วนของกองทัพบก ได้มีคำสั่ง กองทัพบก ที่ 219/34 ลง 18 กุมภาพันธ์ 2534 เรื่อง การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในคดีอาญากรณีบุกรุกที่ดิน โดยบัญชาการทหารบก มอบอำนาจให้ผู้บังคับกองร้อยขึ้นไปที่ครอบครองดูแลใช้ประโยชน์ที่ดิน มีอำนาจดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในคดีอาญา กรณีการบุกรุกที่ดินในนามกองทัพบกได้ และสามารถมอบให้นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยไปดำเนินการในเรื่องนี้แทนได้อีกชั้นหนึ่งด้วย ฉะนั้น เมื่อมีผู้บุกรุกที่ดินของกองทัพบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น ผู้บุกรุกได้ทำให้เสียหายทรัพย์หรือลักทรัพย์หัวหน้าหน่วยต่างๆ ที่กองทัพบก ได้สั่งให้เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดิน จึงสามารถมอบอำนาจให้ ผู้บังคับหน่วยระดับกองร้อยหรือนายทหารสัญญาบัตรไปแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ณท้องที่เกิดเหตุ เพื่อสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้บุกรุกได้ทันที โดยไม่ต้องรายงานกองทัพบกก่อนดำเนินการ แต่เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานกองทัพบก เพื่อแจ้งกรมธนารักษ์⁶

จากการปฏิบัติงานของหน่วยดูแลและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ผ่านมาทำให้พบปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1. กองทัพบกในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ได้ครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้ประกาศหวงห้ามที่ดินเพื่อประโยชน์ในราชการทหาร ไม่สามารถครอบครองดูแลที่ดินได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากหวงห้ามที่ดินไว้จำนวนมากและมีอาณาเขตกว้างขวางและยากแก่การกำหนดแนวเขตภูมิประเทศจริง
2. มีราษฎรบุกรุกเข้าอยู่อาศัยและทำการเกษตรในที่ราชพัสดุจำนวนมาก ราษฎรมารายได้แจ้งการครอบครองที่ดิน ขอเอกสารสิทธิ มีเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน มี น.ส.3 และ น.ส.3 ก. แล้วจำนวนมาก
3. เกิดจากราษฎรเข้าใจว่าการเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท. 5) เป็นเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน
4. เกิดจากผู้ครอบครองเดิมขายสิทธิการครอบครอง และทำการบุกรุกพื้นที่ใหม่ต่อไป
5. ราษฎรบางส่วนและผู้แสวงหาผลประโยชน์บางกลุ่มอ้างข้อกฎหมายโต้แย้งกับทางราชการและการ ยุยงส่งเสริมให้ราษฎรเข้าบุกรุกต่อผู้โต้แย้งกรรมสิทธิ์กับทางราชการ ตลอดจนรวมตัวขัดขวางมิให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการเข้าตรวจสอบที่ราชพัสดุ
6. ราษฎรบางกลุ่มไม่ทราบแนวเขตกายภาพ รวมทั้งไม่เข้าใจคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่
7. ขั้นตอนการยื่นเช่าที่ใช้เวลานาน และราษฎรบางกลุ่มยังไม่เชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่รัฐ
8. การชี้แจงประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง
9. ราษฎรบางส่วนเห็นว่าการดำเนินคดีต่อราษฎร ยังไม่เป็นธรรม และนายทุนมักไม่ถูกดำเนินคดี
10. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังและขาดความรอบคอบในการพิจารณาอนุญาต⁷
11. การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิดยังไม่มีประสิทธิภาพคดีความต่างๆที่ได้นำไปสู่กระบวนการยุติธรรมขาดพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิด⁸

จากปัญหาที่พบได้นำมาสู่มาตรการการแก้ไขปัญหา และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1. กรณีมีราษฎรบุกรุกเข้าอยู่อาศัยและทำการเกษตรในที่ราชพัสดุจำนวนมาก
 - 1.1 กรณีราษฎรมารายได้แจ้งการครอบครองที่ดิน ขอเอกสารสิทธิ มีเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน มี น.ส.3 และ น.ส.3 ก. แล้วจำนวนมาก , ราษฎรบางส่วนและผู้แสวงหาผลประโยชน์บางกลุ่มอ้างข้อกฎหมายโต้แย้งกับทางราชการและการ ยุยงส่งเสริม

ให้ราษฎรเข้าบุกรุกต่อสู้อย่างเต็มที่กับท าราชการ ตลอดจนรวมตัวขัดขวางมิให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการเข้าตรวจสอบที่ราชพัสดุหน่วยควรใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดุกรมธนารักษ์กระทรวงการคลังดำเนินการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ราชพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐพ.ศ.2545 โดยราษฎรที่ได้แย่งกรรมสิทธิ์ให้ดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์ภายใต้ระเบียบดังกล่าวโดยผู้บุกรุกประเภทมีเอกสารสิทธิ์หรืออ้างว่าได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการเป็นที่ราชพัสดุให้รวบรวมรายละเอียดและข้อเท็จจริงส่งให้กบร . จังหวัดเพื่อดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์ตามหลักเกณฑ์

1.2กรณีที่ราษฎรได้ครอบครองอยู่แล้ว แต่ไม่ได้ได้สิทธิ์ หน่วยควรดำเนินการตามแนวทางโครงการ “ รัฐเอื้อราษฎร ” ตามที่จังหวัดราชบุรีได้มีการออกประกาศจังหวัด เรื่อง การจัดให้ราษฎรที่อยู่อาศัยทำกินในที่ดินราชพัสดุแปลงพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯ พ.ศ. 2481 ในเขตอำเภอจอมบึง และอำเภอสวนผึ้ง เช้าที่ดินราชพัสดุ ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะช่วยเหลือราษฎรที่ครอบครองที่ดิน ราชพัสดุโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของท าราชการ ด้วยการจัดให้เช่าที่ดินที่ครอบครอง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 18 พฤษภาคม 2547 (เดิม 25 มิถุนายน 2545 และ 13 มกราคม 2547) เป็นการชั่วคราวมีกำหนดครั้งละไม่เกิน 3 ปี โดยต้องชำระค่าเช่าและค่าธรรมเนียมการจัดให้เช่าตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เช่า ดังนี้

- กรณีการจัดให้ราษฎรเช่า ให้พิจารณาจากผู้ที่ยุ่อยู่ในช่วงเวลาไม่เกินปี พ.ศ.2538 ซึ่งได้มีการจัดทำแผนที่กายภาพไว้แล้ว (ปี พ.ศ.2535 – 2538)

- กรณีการตรวจสอบจากข้อ 1 ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าอยู่อาศัยและทำประโยชน์อยู่จริง แต่ในขณะที่สำรวจจริงวัดไม่ได้ในพื้นที่จึงไม่นำทำการสำรวจจริงวัด ก็สามารถจัดให้เช่าได้ แต่ต้องให้สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรีและหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์พิจารณาร่วมกัน

- ต้องเป็นผู้ถือครองที่ดินราชพัสดุ ก่อนวันที่ 4 ตุลาคม 2546 หากถือครองที่ดิน ราชพัสดุหลังปี พ.ศ. 2538แต่ก่อนวันที่ 4 ตุลาคม 2546 ให้สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรีและหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์พิจารณาร่วมกัน

- พื้นที่ต้องไม่มีความลาดชันเกิน 35%

- ต้องไม่อยู่ในพื้นที่ต้องห้ามตามมาตรการการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำลำภาชี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และลุ่มน้ำป่าสัก¹⁰

2. กรณีราษฎรเข้าใจว่าการเสียภาษี (ภบท. 5) เป็นเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินปัจจุบัน จังหวัดราชบุรีได้มีหนังสือถึงอำเภอสวนผึ้ง และองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง โดยให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยกเลิกการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท. 5) ในที่ดินราชพัสดุ กรณีการนำที่ราชพัสดุไปหาผลประโยชน์ ให้ธนากรักษ์พื้นที่ราชบุรีเป็นผู้รวบรวมรายชื่อผู้ขอเช่าและส่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้งเป็นผู้ประเมินการเสียภาษี และธนากรักษ์พื้นที่ราชบุรีจะเป็นผู้จัดเก็บและนำส่งให้ต่อไป¹¹

3. กรณีขั้นตอนการยื่นเช่าที่ใช้เวลานาน และราษฎรบางกลุ่มยังไม่เชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ,เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังและขาดความรอบคอบในการพิจารณาอนุญาตโดยหน่วยดูแลและใช้ประโยชน์ควรชี้แจงราษฎรที่ชัดเจน ตามขั้นตอนดังนี้

- ยื่นเช่าที่ราชพัสดุที่สำนักงานธนากรักษ์พื้นที่ราชบุรีและ สำนักงานธนากรักษ์พื้นที่ราชบุรีจะรวบรวมรายชื่อให้หน่วยดูแลพื้นที่ เพื่อดำเนินการต่อไป

- หน่วยดูแลพื้นที่ จัดการประชุม เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ และสิทธิ์ที่ควรรับทราบ หากผู้ขอเช่าไม่มารับฟังคำชี้แจง หน่วยจะไม่ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่

- หน่วยดูแลพื้นที่ จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือที่เชื่อถือได้และนำมาบันทึกบนแผนที่

- คณะกรรมการของหน่วยดูแลพื้นที่ จะพิจารณาผลการตรวจสอบและจะประกาศผลการพิจารณาให้ผู้เช่าทราบ

- แจ้งผลการพิจารณาให้ธนากรักษ์พื้นที่ราชบุรีทราบ

- คณะกรรมการกลั่นกรองพิจารณา

- จัดพิธีมอบสัญญาเช่าให้กับผู้ที่ผ่านการพิจารณา

สำหรับคณะกรรมการกลั่นกรองเพื่อพิจารณาการเช่าที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียน รบ.553 อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี โดยการบูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการประกอบด้วย

1. รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี	ประธานกรรมการ
2. อัยการจังหวัดราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ
3. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ
4. ผู้บังคับการทหารบกราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ
5. เจ้ากรมการทหารช่าง หรือผู้แทน	กรรมการ
6. ผู้บัญชาการกองพลพัฒนาที่ 1 หรือผู้แทน	กรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ

8. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ
9. ปฏิรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี หรือผู้แทน	กรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 หรือผู้แทน	กรรมการ
11. นายอำเภอจอมบึง หรือนายอำเภอสวนผึ้ง	กรรมการ
12. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย กรมธนารักษ์	กรรมการ
13. ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการฐานข้อมูล
ที่ราชพัสดุ กรมธนารักษ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
14. ธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี	กรรมการ/เลขานุการ

หลังจากผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้ที่ผ่านการพิจารณาให้เข้าได้ ธนารักษ์พื้นที่ราชบุรีจะนำ
หมดหลักเขตไปปักและทำแผนที่ ขณะเดียวกันก็นำเอกสารไปปิดประกาศในที่สาธารณะ
หากไม่มีการคัดค้านก็จะนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เพื่อขออนุมัติให้เข้าต่อไป¹²

4. กรณีกองทัพบกในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ได้ครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้
ได้ประกาศหวงห้ามที่ดินเพื่อประโยชน์ในราชการทหาร ไม่สามารถครอบครองดูแลที่ดินได้
อย่างทั่วถึง เนื่องจากหวงห้ามที่ดินไว้จำนวนมากและมีอาณาเขตกว้างขวางและยากแก่การ
กำหนดแนวเขตภูมิประเทศจริง หน่วย ควรวางแผนการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ
ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นฟื้นฟู โดยในแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ หน่วยรับผิดชอบในการดูแลและใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุ
อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จัดให้มีการอบรมกำลังพลผู้ปฏิบัติงานก่อนออกปฏิบัติงาน
โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

- 1.1 เพื่อจัดทำฐานข้อมูล
- 1.2 เพื่อทราบประวัติที่ดิน พื้นที่ที่รับผิดชอบมีประวัติที่ดินและกฎหมายที่
รองรับอย่างไร หากอ้างประวัติที่ดินผิดจะมีผลต่อการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- 1.3 เพื่อทราบระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง ของกองทัพบก ที่ได้มีไว้ในอดีต
คำสั่งปัจจุบันที่ผู้บังคับหน่วยออกให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติ
- 1.4 เพื่อให้ทราบถึงพยานหลักฐาน ซึ่งมี 3 ประเภท คือ พยานบุคคล พยาน
เอกสาร และพยานวัตถุ
- 1.5 เพื่อฝึกอบรมการใช้ข้อมูลแผนที่ – ภาพถ่ายทางอากาศ
- 1.6 การฝึกอบรมการใช้เครื่องหาพิกัดด้วยดาวเทียม
- 1.7 การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการบันทึกคำ
ร้องกล่าวโทษต่อผู้กระทำผิดกฎหมายรวมทั้งหลักการจับกุม

1.8 การปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ และยึดมั่นในสถาบันกษัตริย์ รวมทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงอยู่ในสังคมและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2. ขั้นตอนการจดทะเบียนเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอเข้าชื่อแจ้งนายอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น ในการประชุมประจำเดือน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานป้องกันการบุกรุก และรับทราบปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการทุกภาคส่วนและการดำเนินการต่อราษฎรที่บุกรุกในแนวทางจากเบาไปหาหนัก ดังนี้

2.1 แจ้งให้หยุดดำเนินการ

2.2 สอบถามข้อมูลเบื้องต้น

2.3 ขอให้นำชี้ขอบเขตพื้นที่และเปรียบเทียบกับแผนที่กายภาพ

2.4 ขอเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง

2.5 ออกหนังสือแสดงการครอบครองพื้นที่นอกเขตกายภาพ และมีการนัดตรวจสอบพื้นที่ภายใน 15 วัน เจ้าหน้าที่จะเข้าตรวจสอบแต่ละครั้งห่างกัน 15 วัน จำนวน 3 ครั้ง หากราษฎรผู้นั้นเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ไม่เข้าไปดำเนินการใดๆ ก็จะเตรียมการฟื้นฟูต่อไป หากไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่และยังคงเข้าไปดำเนินการต่อ ก็จะรวบรวมหลักฐานเข้าดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

3. ขั้นการฟื้นฟู จะดำเนินการต่อเมื่อศาลได้พิพากษาแล้วว่า จำเลยเป็นผู้บุกรุกพื้นที่นอกกายภาพ และให้จำเลยและบริวารออกจากพื้นที่ที่เกิดเหตุ และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว จำเลยยังฝ่าฝืน ให้ทำเรื่องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และหมายดังกล่าวจะถูกส่งมายังบังคับคดีจังหวัดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป แล้วหน่วยต้องเตรียมการสนับสนุนตามที่กรมบังคับคดีประจำจังหวัดร้องขอ หากมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติจะต้องเตรียมการปลูกป่า และการจัดทำฝายชะลอน้ำ¹³

นอกจากนี้กองทัพควรจัดหาสิ่งอุปกรณ์ที่เป็นระบบคือคอมพิวเตอร์ที่มีความไวในการประมวลผลหน่วยเก็บความจำฮาร์ดดิสก์ขนาด 1 เทราไบต์ จะเป็นชนิดโน้ตบุคหรือคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ก็ได้แต่ควรมีทั้งสองอย่างเพราะใช้เก็บข้อมูลที่หน่วยกับการชี้แจงนอกสถานที่หรือใช้ในสนามหรือบรรยายสรุปให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และ สิ่งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับชุดลาดตระเวนเช่นกล้องบันทึกภาพนิ่งที่มี ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว เครื่องบันทึกเสียงคอมพิวเตอร์จัดทำข้อมูลรวบรวมข้อมูล จักรยานยนต์ (ในบางพื้นที่มีความจำเป็นมาก) ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของพื้นที่ปฏิบัติการ¹⁴

5. ราษฎรบางกลุ่มไม่ทราบแนวเขตกายภาพ รวมทั้งไม่เข้าฟังคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่การชี้แจงประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง หน่วยดำเนินการโดย การประชาสัมพันธ์สามารถทำได้หลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์วิทยุชุมชนป้ายประกาศการประชุมแต่ที่เป็นหลักฐานคือป้าย

ประชาสัมพันธ์หน่วยต้องดำเนินการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์และบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐานเพื่ออุดช่องว่างของการที่ผู้บุกรุกบอกว่าไม่ทราบซึ่งจะเป็นสาเหตุของการขาดเจตนา (ยกฟ้อง) สำหรับการประชุมต้องมีบันทึกการประชุมเพราะส่วนมากราชการที่เราเข้าประชุมด้วยจะไม่บันทึกการประชุมโดยเฉพาะการประชุมกับฝ่ายปกครอง ดังนั้นต้องทำความเข้าใจกับผู้ใหญ่บ้านผู้นำท้องถิ่นเพราะบุคคลเหล่านี้จะทราบเรื่องและรู้จักกับผู้บุกรุกได้ดีบางครั้งอาจจะมีผลประโยชน์ควบคู่ไปด้วยบางครั้งประชุมมีแนวทางอย่างหนึ่งแต่พอไปประชุมชี้แจงกับลูกบ้านก็ไปอีกอย่างหนึ่งทำให้เกิดความเข้าใจที่สับสน¹⁵

6. กรณีราษฎรบางส่วนเห็นว่าการดำเนินคดีต่อราษฎร ยังไม่เป็นธรรม และนายทุนมักไม่ถูกดำเนินคดี , การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิดยังไม่มีประสิทธิภาพคดีความต่างๆที่ได้นำไปสู่กระบวนการยุติธรรมขาดพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดความรู้ด้านกฎหมายการบังคับใช้กฎหมายหน่วยดูแลและใช้ประโยชน์ ควร ให้นายทหารพระธรรมนูญของหน่วยไปศึกษาหาความรู้เข้ามาเสนอแนะ , ส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังพลในหน่วย ที่ปฏิบัติงานด้านการดูแลที่ดิน ได้มีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยเฉพาะด้านนิติศาสตร์เพื่อที่จะได้นำความรู้มาใช้ประโยชน์กับหน่วยได้, ขอคำแนะนำจาก อัยการ , ผีกัดร่างหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษควบคู่ไปด้วยเพราะหากจะให้พนักงานสอบสวนดำเนินการที่อาจจะไม่ทราบรายละเอียดที่เราต้องการให้ทราบหรือพนักงานสอบสวนอาจจะหลงลืมประเด็นที่สำคัญไปจะมีผลทำให้ไปสู่การยกฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องได้¹⁶ ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญเงื่อนไขหนึ่งต่อความสำเร็จของการดูแลที่ราชพัสดุ ซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วัดได้เป็นจริงเพียงใด มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้แก่หน่วยต่างๆ ขององค์การ มีระบบการวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีระบบการให้คุณให้โทษที่มีความเป็นธรรมเพียงใด กองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดูแลและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจำนวนมาก และมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายชัดเจน เพื่อต้องการลดปัญหาความขัดแย้งกับราษฎร สำหรับหน่วยที่ใช้ประโยชน์จำเป็นจะต้องนำนโยบายไปกำหนดแนวทางการบริหารให้เกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน, ไม่คลุมเครือ, การทำงานของส่วนราชการเป็นแนวท างเดียวกัน, ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และระยะเวลาการดำเนินงานที่รวดเร็วก็จะทำให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผล¹⁷

จากการศึกษาปัญหาและมาตรการการแก้ปัญหาจึงมีข้อเสนอแนะในการ เพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหารที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีในการดูแลและใช้
ประโยชน์ของกองทัพบก ดังนี้.-

1. ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับหน่วยที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลพื้นที่หรือที่ดินที่กองทัพบกใช้ประโยชน์และได้รับมอบหมายให้ดูแลนั้นจะต้องมีความจริงจัง จริงใจ ในการแก้ไขปัญหา ไม่ปล่อยปะละเลย
2. หน่วยต้องประสานงานและทำงานแก้ไขปัญหาในลักษณะบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยส่วนราชการทั้งหมดต้องร่วมมือกันหาข้อสรุปแนวทางวิธีการการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจนและดำเนินการไปในแนวทางดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ระหว่างส่วนราชการด้วยกันต้องขจัดปัญหาความขัดแย้งความไม่เข้าใจกันให้ได้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ธนารักษ์ เจ้าหน้าที่จังหวัด ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการการเมืองฝ่ายท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่ดิน เป็นต้นสำหรับที่จะบูรณาการได้ดีที่สุดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะ เป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดราชบุรี (ผอ.รมน.จว.ร.บ.) และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัด (กบร.จว.)
3. กำลังพลของ หน่วยจะต้องมีความรู้ในเรื่องประวัติที่ดินและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่ดูแลอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ข้อมูลแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ
4. หน่วยต้องประชาสัมพันธ์ให้กับราษฎรประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาหรือที่ถูกบุกรุกให้ทราบข้อเท็จจริงอย่างสม่าเสมอและต่อเนื่อง
5. หน่วยต้องแก้ไขปัญหาในลักษณะจากเบาไปหาหนักอย่างให้ถูกมองว่าทหารรังแกประชาชน
6. กรณีที่มีการเจตนาบุกรุกที่ดินอย่างชัดเจนต้องดำเนินการดำเนินคดีอย่างรวดเร็วทันทีเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง¹⁸

สรุปการบริหารที่ราชพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพของกองทัพบกต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในการแก้ไขปัญหาในลักษณะบูรณาการ ทั้งนี้กองทัพบกโดยหน่วยดูแลและใช้ประโยชน์จะต้องไม่ละเลยการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ เพื่อให้การดูแลและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้สามารถลดการบุกรุกที่ราชพัสดุจากราษฎรได้ และกองทัพบกสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

¹ มนิต ศิริรัตนากุล, พันเอก “การบริหารพื้นที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก (โดยกองพลพัฒนาที่ 1)” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก 2555

² สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม “รายงานแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายในการดูแลที่ดินราชพัสดุกรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 2552”

³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 2,3

⁴ ระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการปกครอง และวิธีการจัดการที่ดิน พ.ศ. 2509
⁵ มนิต ศิริรัตนากุล, พันเอก “การบริหารพื้นที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก (โดยกองพลพัฒนาที่ 1)” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก 2555, หน้า 18 - 20

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20,21

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34,56,57

⁸ สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม “รายงานแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายในการดูแลที่ดินราชพัสดุกรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 2552”, หน้า 109

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19

¹⁰ มนิต ศิริรัตนากุล, พันเอก “การบริหารพื้นที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก (โดยกองพลพัฒนาที่ 1)” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก 2555, หน้า 40

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 45,46

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47 - 50

¹⁴ กรมการทหารช่าง “ การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดุ (สวนผึ้งโมเดล) โดยกองทัพบก, 2554, หน้า 5,7

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7

16

เรื่องเดียวกัน, หน้า 6

17

มนิต ศิริรัตนากุล, พันเอก “การบริหารพื้นที่ราชพัสดุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในความดูแลและใช้ประโยชน์ของกองทัพบก (โดยกองพลพัฒนาที่ 1)” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก 2555, หน้า 38

¹⁸

กรมการทหารช่าง “ การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดุ (สวนผึ้งโมเดล) โดยกองทัพบก , 2554 , หน้า 17

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก สิทธิพร วิวัฒน์ครุฑ

วัน เดือน ปีเกิด 19 ธันวาคม 2514

ประวัติสำเร็จศึกษา

พ.ศ.2539 ปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร. รุ่นที่ 43)
พ.ศ.2548 รร.สธ.ทบ.สบส. หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 83

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2539	ผบ.มว.	ปล.ร.29 พัน.2
พ.ศ. 2542	ผบ.ร้อย.	อวบ.ร.29 พัน.2
พ.ศ. 2546		นายทหารยุทธการและการฝึก ร.29 พัน.1
พ.ศ. 2547	ประจำ รร.สธ.ทบ.สบส.	
พ.ศ. 2548	ผู้	ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลพัฒนาที่ 1
พ.ศ.2549	ห้	วหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุงกองพลพัฒนาที่ 1
พ.ศ.255	5 ผบ.นฝ.นศท.จทบ.ร.บ.	
พ.ศ.255	8 ผู้บังคับกองพันพัฒนาที่	1

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ.255 8 - ปัจจุบัน เสนาธิการ กรมพัฒนาที่ 1